

JUHANI SYVÄOJA

Palokkaan alueen metsät ovat häkellyttävän kauniita Juhani Syväojan kuvissa. Hän esitteli kuvia Palokkaan lumierämaa. Kirjastolla viime viikon tiistaina.

JUHANI SYVÄOJA

Poluton erämaa lumoaa

Lounais-Lapin alue on valtava ja koskematon

Vuokko Lahti

Lähes poluton, pitkään koskematta ollut erämaa Ylitornion ja Rovaniemen välisellä alueella on houkuttanut professori Juhani Syväojaa jo pitkään.

Hän tutustui alueeseen 20 vuotta sitten muutettuaan Ylitorniolle ja on sen jälkeen lukemattomia kertoja suunnannut kulkunsa kameroineen tuolle valtavalle 300 neliökilometrin alueelle, jota Lounais-Lapin erämaaksi kutsutaan.

Viime viikon tiistaina Juhani Syväoja esitteli alueetta kuviansa kautta Ylitornion kirjastossa. Niin ikään Tornionlaaksoa eli niin sanottua Nuuskakairaa esitteli tarinoidensa avulla myös Unto Matinlompola, jonka työura Metsäntutkimuslaitoksella kuljetti tarinaa myös muihin kairoihin.

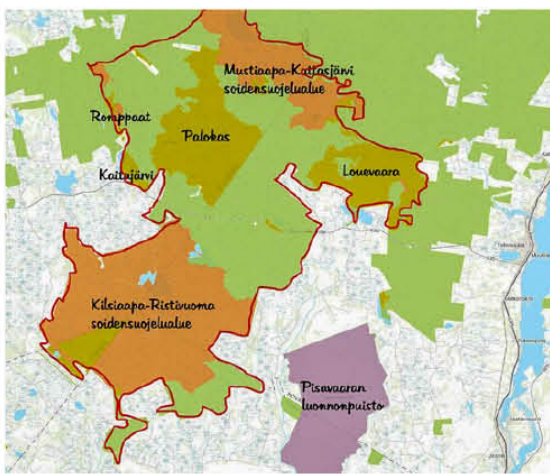
Ylitornion ja Pellon Luonto ry:n ja Tornionlaakson kirjaston Luonto lainassa -viikolla järjestämään iltatapahtumaan oli kokoontunut parisenkymmentä kiinnostunutta kuulijaa.

Juhani Syväojan lempikohde Lounais-Lapin erämaassa on Palokkaan alue.

-Pienien soiden, järvilampareiden ja vanhojen metsien yhdistelmä on kiehtova. Alue on Natura-alueita, jonka suojelun perusteena ovat vanhat metsät. Osa metsistä ei ole hakattu koskaan. Viimeksi siellä on tehty säästäviä hakkuita vuosina 1929-32, hän kuvailee.

Koska kyseessä on lähes poluton erämaa-alue, se on vaikeakulkuisia, eikä mikään turistien suosikkikohta. Aavasaksa-Murola tie halkaisee alueen ja talvisin käytännöllisesti katsoen ainoa mahdollisuus tavoittaa kohteita on jättää auto tien levikkeelle ja lähteä sieltä hiihtämään. Suosituin levike on noin parin kilometrin päässä Rovaniemen rajasta.

-Kesällä metsäautoiteita pitkin pääsee vähän lähemmäs. On todella osattava kulkea luonnossa, jotta

Tämä kuva on Lounais-Lapin erämaasta ollut kansallispuistohakemuksessa.

löytää haluamaansa, hän opastaa.

Alueella on viisi autiotupaa, joista kolme on Metsähallituksen ylläpitämiä ja yksi on paikallisen luontoyhdistyksen. Kirkasvetisellä Paljukanlammella (Mustilampi) on hiekkapohjainen uimaranta, laavu ja käymälä. Kesäisin sinne pääsee perille asti autolla.

-Viime aikoina ihmiset ovat kiinnostuneet alueesta. Tammikuuisena lauantaina siellä levikkeellä oli kuusi autoa.

Alueesta on tehty kansallispuistoaloite kaksi vuotta sitten, mutta se, kuten muutkin Länsi-Lapin kansallispuistoaloitteet odottavat ympäristöministeriössä uutta hallituskautta. Lounais-Lapin erämaasta valtaosa on jo suojeltua, joko Natura 2000 -ohjelmassa tai muuten.

Valtaosa metsistä on valtion omistuksessa. Joitakin pienempiä kyläyhteisöjä ja yksityisten maitakin on.

Muutama vuosi sitten tapetilla oli, että hallitus vahvistaisi Natura-alueiden suojelun, mutta sekä Rovaniemen että Ylitornion kunnat vastustivat. Kunnat yrittävät tasapainotella asiassa, koska samalle

alueelle malminetsintäyhtiö Mawson suunnittelee kaivosta, joka olisi määrä avata 2030 jälkeen.

-Olen kaivosta vastaan ja suojelun puolella. Juupas-eipäs -keskusteluihin en halua lähteä, vaan esittelen asiaa vain tosiasioiden pohjalta kuvieni kera, Juhani Syväoja toteaa.

Kansallispuistoesityksen tekivät Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri, Rovaniemen, Kemiseudun ja Ylitornion-Pellon paikallisyhdistykset ja Palojärven paliskunta. Myös matkailualan yrittäjä teki asiaa kannattavien matkailua edustavien nimilistan kanssa erillisen, mutta samansisältöisen esityksen.

Kirjaston illassa Juhani Syväoja esitteli myös alueen harvinaiset kasvit, joita alueen tietyissä osissa esiintyy eli tikankontti, neidonkenkä ja näsiä.

Juhani Syväoja on toimittanut yhdessä Meltojärvellä asuvan Lasse Tuomisen kanssa kirjan, jonka nimi on Lounais-Lapin erämaa; ikimetsiä, rimpää, viljeltyä orkideoita ja poropolkua. Kirjassa on 14 ihmisen kertomuksia ja tarinoita ja valokuvia alueelta. Koottuna on muun muassa metsästäjien, retkeilijöiden,

AINIOTUPA

Juhani Syväoja ja Unto Matinlompola kertoivat erämaasta kuvien ja tarinoin.

PIRJO JAUKKURI

poromiehen, kuvataiteilijan ja luontokuvaajien näkemyksiä.

Juhani Syväoja on eläkkeelle jäänyt professori, jonka erikoisalaa ovat olleet molekyyli- ja solubiologia. Hänen toinen kotinsa on Oulussa. Syntyisin hän on Vaasasta.

-Olin liikkunut Lapissa pitkään ja kerran ohikiessani vain huomasin kysyvänä Ylitornion kunnantöimistöstä, että mitköhän tonnti maksaisi. Siitä se sitten lähti, naurahtaa hiihtokeskuksen läheisyydessä Ainiovaaralla asuva Juhani Syväoja.

Unto Matinlompola kertoi kirjastossa tarinoita Nuuskakairasta. Nimitys on vanhaa perua ja ajalta ennen sotia, vaikka kertoja itse toteaa, että ei sen alkuperää taida tuntea monikaan.

-Olettamuksia nimityksen alkuperälle on. Itse uskon, että se on suomalaisten keksimä nimi, joka johtuu siitä, että ruotsalaiset käyttivät nuuskaa ja suomalaiset oppivat sen heiltä myöhemmin.

Hänen mukaansa on erilaisia legendoja aiheesta:

-Että ruotsalaiset käyttivät niin paljon nuuskaa, että talviset tiet su-

lasit joutuimin, ko Suomen puoletokuvaaajien näkemyksiä.

lasit joutuimin, ko Suomen puoletokuvaaajien näkemyksiä. Juhani Syväoja on eläkkeelle jäänyt professori, jonka erikoisalaa ovat olleet molekyyli- ja solubiologia. Hänen toinen kotinsa on Oulussa. Syntyisin hän on Vaasasta.

Nykyiseen nuuskaralliin nimityksellä ei Unto Matinlompolaan ole kontaktia. Kotiseutukirjailijana tunnetulla Unto Matinlompolla on valtavat määrät kertomuksia menneiden vuosikymmenten koskemattomista erämaista ja siellä kulkemisesta.

-Tehin nuorempana mettäntutkimuksen töitä ympärii Pohjos-Suomea ja etenki Lapin kairoissa; Saari-selällä, Porokairassa ja Tunturi-Lapissa. Eikä käytetty telttaa, makuupussia tai niin sanottuja erävarusteita.

Varsinaisen elämäntyönsä hän on tehnyt hoitoalan töissä, lastenpsykiatriassa, nuorisopsykiatriassa, A-klinikoilla ja perheneuvoloissa. Vieläkin hän toimii työyhteisöjen kouluttajana ja ohjaajana sosiaalili- ja terveydenhuollossa ja opetus-toimissa.

Ylitornion ja Pellon Luonto ry:n toimintaa esittelevä näyttely on avoinna Ylitornion kirjaston kotiseutuhuoneessa tämän viikon.